

[Melchior.]

kan leve med risikoen for, at visse paragraffer om blasfemi og racediskrimination lejlighedsvis bliver overtrådt. Dette er frihedens pris, og friheden er den værd.

Men så kommer altså de konservative og andre og indvender, at det ikke er selve muligheden for at fremstille noget lovstridigt, de vender sig imod, men det er risikoen for, at staten kan risikere at give støtte til en sådan fremstilling. Dette lyder vældig logisk, men det er i virkeligheden forkert. Ingen kan nægte, at en politisk bedømmelse af et kunstværk kun kan ske enten ved en diktator eller ved en flertalsafgørelse, og begge dele fører til censur.

Den politisk vedtagne kunststøtte kan kun fordeles gennem fritstående kunstneriske organer, og den efterfølgende bedømmelse kan bindende kun ske via retssystemet, det vil i sidste instans sige via domstolene. Enhver flirt med censuren fører til utroskab imod friheden. Derfor – og det vil ikke undre nogen – kan jeg allerede nu advisere, at vi på fredag må tage afstand fra dette forslag om at give ministeren en bemyndigelse til at afgøre, hvad der er i statens interesse, når det drejer sig om kunstfremstilling.

Jeg synes, at der her er en flirt med den måde, man bærer sig ad på i diktaturstaterne, p.t. mest aktuelt i Rusland og bag jerntæppet, men også i fascistiske diktaturer, nemlig til hver en tid at ville have en politisk afgørelse af, om et billede, en film, en artikel, en bog, et maleri er i overensstemmelse med statens interesser eller ej. Det kan vi ikke have nogen person og ikke nogen instans og heller ikke en flertalsafgørelse af.

Til gengæld vil vi så gerne bede os fritaget for, at der – når man, efter at kunstværket er offentliggjort, præsenteret for offentligheden, retter indvendinger imod det, kritiserer det, måske modarbejder det – så skal blive tale om forhåndscensur, et tåbeligt ord i sig selv, fordi al censur må vel være på forhånd, ellers er den meningsløs. Denne kritik er naturligvis hjemlet i § 77 om ytringsfrihed i grundloven, hvor der står: »Enhver er berettiget til på tryk, i skrift og tale at offentliggøre sine tanker, dog under ansvar for domstolene.« Altså: i det øjeblik en udstilling er åbnet på Charlottenborg eller andre steder, en film under Statens Filmcentral er publiceret eller et maleri er indkøbt af Statens Kunstfond, så kan enhver naturligvis angribe denne disposition og, hvis man kan på-

visse klare fejl i dispositionen, da blive respekteret for sine synspunkter og ikke blive beskyldt for at være censurtilhænger.

Jeg vil gerne sige rent konkret om redegørelsen, der nævner beløbsrammen for statsydelse til kunstnerne og det antal kunstnere, der skal have en sådan, at jeg skammer mig lidt ved beløbet. Jeg forstår kulturministerens kvide, fordi han skal holde budgetrammen, og jeg er heller ikke i stand til i dag at stille forslag om en forøgelse, fordi jeg så også skal skaffe dækning for midlerne. Men jeg føler det sølle, at disse ydelser skal være på 34.000 kr., hvorfra der altså skal trækkes skat. Når man tænker på, hvad der inden for mange kunstarter medgår alene til materialeforbrug, så synes jeg, at vi er dernede, hvor vi næsten ikke kan være det bekendt, når vi ellers føler, at kunststøtte og statsydelser til kunstnere af denne art er rimelige.

Jeg vil blot nævne dette for at tilsige ministeren, at når det tidspunkt indtræffer – jo før, jo bedre – hvor der vil være mulighed for at forøge beløbsrammen her, så kan han regne med centrum-demokraternes velvilje dertil. Man kunne jo også overveje, om man skulle give statsydelser til færre kunstnere og så med et større beløb, men jeg indrømmer, at det er en temmelig vanskelig afvejning.

Vi er nødt til at have kunsten, og vi er nødt til at have kunstnerne, først og fremmest fordi det er dem, der eksperimenterer på samfundets vegne. Uden eksperimenter får vi et statisk, et ufrit samfund. Jeg vil gerne citere Robert Kennedy, som i sin bog »En bedre verden« skriver følgende:

»Kernen i Kennedy-arven...« – og det vil jo altså nok sige noget i hans mund – »... er en vilje til at prøve, at vove at forandre, at håbe det uvisse og risikere det ukendte.«

Det har samfundet brug for. Mange forlanger, at det skal være politikerne, der skal være fremsynede og eksperimenterende. Man dænger os til med dagen og vejen, om jeg så må sige, og med alle de tusind tekniske problemer, som lovgivningen frembyder, og så vil man gerne have, at vi samtidig skal have vingesuset og have evnen til at se langt ud i fremtiden og til at være dem, der eksperimenterer. Jeg kender ikke mange politikere, der på dygtig måde kan overkomme begge dele, jeg synes også, kravet er for stort, men kunstnerne er dem, der er en avantgarde i samfundet. Der-